

Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag

Kalveforing på setra sommaren 2020. Gjemnes

ÅRSMELDING 2020

Sammen for det norske landbruket

Vi er stolte og glade over vårt samarbeid med Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Sammen hjelper vi med å forebygge skader og forsikre gårdene i landet vårt, slik at du kan sikre deg, dine og alt som er ditt.

Som medlem av Norsk Bonde- og Småbrukarlag får du gode rabatter hos oss. Du får:

- inntil 20 % rabatt på privatforsikring
- 23 - 24 % rabatt på landbruksforsikringer
- god pris på ulykkesforsikring for voksne og barn
- gode fordeler på pensjon

Ring oss på **915 03100** eller les mer på **gjensidige.no/landbruk**

NORSK BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

Gjensidige

<i>Program årsmøte</i>	<i>4</i>
<i>Leiaren har ordet</i>	<i>5</i>
<i>Tillitsvalde 2020</i>	<i>7</i>
<i>Medlemsstatus.Lokallag</i>	<i>7</i>
<i>Årsmøte 2020</i>	<i>8</i>
<i>Årsmøteprotokoll 2020</i>	<i>9</i>
<i>Årsplan og budsjett 2020</i>	<i>15</i>
<i>Rapport frå fylkesstyret</i>	<i>17</i>
<i>Uttalar, pressemeldingar ,brev mm.</i>	<i>19</i>
<i>Årsrekneskap 2020</i>	<i>41</i>
<i>Valnemndas forlag 2021</i>	<i>44</i>
<i>Adresseliste Lokallag</i>	<i>45</i>
<i>Kontingentsatsar</i>	<i>46</i>
<i>Revisjonsrapport</i>	<i>47</i>

**Program*

Digitalt årsmøte

*i Møre og Romsdal bonde og småbrukarlag
tirsdag 16.mars 2021*

Tirsdag 16.mars

KL. 18.00 ÅPNING OG KONSTITUERING

KL. 18.15 LEIARS TALE

KL. 18.30 FORSIKRINGSAVTALEN MED GJENSIDIGE

KL. 19.00 NBS HAR ORDET- KJELL ERIK BRANDSTADMOEN

-VILDE HAARSAKER

KL. 19.45 PAUSE

KL. 19.55 POLITISK DEBATT

KL. 21.00 ÅRSMELDING OG REKNSKAP 2020

KL. 21.15 INNKOMNE SAKER OG UTTALAR FRÅ ÅRSMØTET

KL. 21.35 ÅRSPLAN OG BUDSJETT 2021

KL.21.45 VALG

KL. 22.00 MØTET SLUTT

Leiaren har ordet

2020 ble året vi kanskje kunne frykte....men overhode ikke håpet på eller var forberedt på. Som organisasjon har vi i det minste lært en del om å holde kontakten på digital plattform. Som bønder og som interesseorganisasjon for bønder fikk vi en lærdom vi innerst inne visste om; vi jobber tross alt med biologiske prosesser og burde være mer klar over hvor sårbart dette er når vi som mennesker klundrer med naturen. Og i grunnen har mye av landbruket gått upåvirket, folk treng mat og bønder som yrkesgruppe er ikke de som er sterkest rammet.

Kanskje kan pandemien gi et grunnlag for at matproduksjonen i større grad også når det gjelder økonomi for bonden, blir definert som samfunnskritisk. Men vi skal ikke ha noen illusjon om at dette automatisk skjer. Vi må jobbe godt og konstruktivt. Vi må i tillegg gå en balansegang med å fokusere på dette, gjennom politisk press og synliggjøring av bondens betydning, uten å misbruke situasjonen og få forbrukeren imot oss.

Jeg tror det vi vedtar av uttalelser og hvilke politiske signaler i dette fylkesårsmøtet kan bli svært viktig for utviklinga av landbruket i åra fremover. Det samme blir årets jordbruksforhandlinger. Det er garantert mange som vil forsøke dra økonomiske fordeler av at mat faktisk er viktig....også utenfor landbruket. Det er ikke ulovlig å tjene penger, men vi må ha et falkeblikk på at bonden SKAL ha sin rettmessige del av denne verdiskapingen.

Lykke til med årsmøtet.

Stein Brubæk

Fylkesleder

Kvifor skal eg være eigar av TINE-samvirket?

- Eit samvirke som arbeider for høgast mogleg melkepris.
- Trygg og forutsigbar avsetning av melka.
- Tilgang til verdfull kompetanse i alle deler av melkeproduksjonen.
- Ein gunstig startpakke som ny brukar.
- Eit godt fagleg og sosialt miljø i produsentlaget.
- Eit samvirke som sikrar deg konkurransekraft og påverking vidare i verdikjeda.

Saman skaper me eit levande Norge

medlem.tine.no

TINE

TILLITSVALDE 2020

Leiar: Stein A. Brubæk

Nestleiar: Ingvild Hansen Nystad

Styremedlemmar: Bent Konrad Moen, Endre Hånde og Kristian Ormset

1. Vara: Vibeke Evensen
2. Vara: Marie Teigland
3. Vara: Kristin Sørheim
4. Vara: Arne Andreassen
5. Vara: Bodil Hustad Egset Sæbø

Revisorar: Oddbjørn Reiten og Kurt Andre Stene Nilssen (vald for 1 år)

Valgnemd : Audun Kvalsvik - Helge Øverås – Odd Jorulv Skjøberg

Tor-Steinar Lien har vore rovvilt-kontakt

.Fra v.: Ingvild Hansen Nystad,
Kristian Ormset, Bent Konrad
Moen, Stein Brubæk,
Endre Hånde .

MEDLEMSSTATUS – LOKALLAG

Fylkeslaget har ved årsskiftet 398 medlemmar det er 1 fleir enn same tid i fjor . Det er innmeldt 14 nye medlemmar i 2020 . Eit tilsvarande antal medlemmer er utmeld, de fleste oppgjev at dei har slutta med gardsdrift, pensjonering eller endring i helse. Det er og utmeld nokre fleir på nyåret knytta til utsending av kontingentkravet 2021, samstundes har det vore eit jamnt tilsig av nye medlemmar på nyåret.

Møre og Romsdal BS har 18 lokallag. 3 lokallag (Eide, Sunndal, Stranda) har ikkje hatt drift på mange år. Det vert arbeidd med ulike løysingar som samanslåing/stimulering til ny aktivitet. Kommunane Rindal og Halså høyrer nå til Trøndelag, mens Hornindal er slått sammen med Volda kommune og er no ein del av Møre og Romsdal. Ein må etter kvart avklara hvilke fylkeslag medlemmane i Rindal og i Halså ønsker å vere tiknytt.

ÅRSMØTE 2020

Årsmøtet 2020 vart halde på Scandic Alexandra Hotel i Molde 6.-7.mars 2020. Årsmøtet starta fredag 6.mars med Landbrukskonferansen «Levedyktig Landbruk; Rekruttering -det er nok av det meste men utnytter vi ressursene», ein felles næringskonferanse for landbruket i Møre og Romsdal arrangert av Fylkesmannen, Bondelaget og Bonde og Småbrukarlaget. Sjølve årsmøtet var den 7.mars Frå NBS deltok den politisk nestleiar Eli Berge Ness. Gjensidige deltok med informasjon om forsikringsavtalen for NBS medlemmer.

Påmeldte på fylkesårsmøte laurdag 7.mars 2020 Scandic Alexandra Molde.

UTSENDINGAR LOKALLAG

Sverre Roger Ødegård (Fræna BS)

Geir Hauge (Fræna BS)

Jan Peder Smenes (Averøy BS)

Ivarna Bjørshol (Averøy BS)

Ingrid Uthaug (Averøy BS)

(Rauma og Vestnes BS)

Karl Anders Bjørddal (Volda og Ørsta BS)

Stine Rimmereid (Fræna BS)

Jonny Reitan (Gjemnes og Tingvoll BS)

Olav Bjørn Nilssen (Gjemnes og Tingvoll BS)

Heidi Høgset (Gjemnes og Tingvoll BS)

Nils Sigurd Drabløs(Sykkylven BS)

Audun Kvalsvik (Vanylven BS)

Endre Hånde (Frei BS) - **sitt og i fylkestyret**

Vibeke Evensen (Sykkylven BS)

Tor-Steinar Lien (Molde (Nettet) BS)

Lars Olav Tunheim Valsø (Halsa BS)

Kristian Ormset (Aure BS) -**sitt og i fylkestyret**

Modulf Aukan (Aure BS)

Marit Rønneberg (Norddal BS)

NBS

Eli Berge Ness -politisk nestleiar

FYLKESSTYRET MRBS

Stein Brubæk -leiar

Ingvild Hansen Nystad -nestleiar

Bent K.Moen -styremlem

:

GJESTER/OBSERVATØRER

Arve Larsen Helde Vistdal/Malmø

TINE Birgit Oline Kjerstad

NORTURA- Olav Håkon Ulfnes

LANDBRUK NORDVEST – Rune Sjøholm

GJENSIDIGE - Heidi Merete Oterhals

Per Vidar Kjølmoen-Varaorfører MR fylkeskommune

Frank Madsøy -Landbruksdirektør FMMR

Krister Øvrevik- Sunndal BS

ÅRSMØTEPROTOKOLL 2020

Fylkesårsmøte lørdag 7.mars 2020

1. Åpning og konstituering
Geir Hauge valgt til møteleder- enst
Vibeke Evensen valgt til sekretær – enst
Jan Smenes og Ivarna Bjørshol velges til å skrive undre protokoll.
2. Leders tale, Stein Brubæk
3. Nestleders tale, Eli Berge Ness

Politikk i fremgang. Må formidle og engasjere. Utslipp pr enhet produsert ugunstig. Snitt på 51 beitedyr/sau i sogn. Reko effektivt, formidling, direkte kundekontakt. Ulv – DNA prosjekt. Dobbel mottakspunkt hos samvirke. Importvern. Forhandlingsutvalget – holde jord i hevd, dempe prod press, øke selvforsyning, bedre økonomi, jordbruk i heile landet. Korn og sau nederst økonomisk. Speeddate – dyrke korn på korn – kveite og havre. Styrke vestlandet. Mest norsk, ikkje ta areal i utlandet. Handlingsrom tollvern, forbrukere ansvar – merke norsk.

Ulveprosjekt

Regina marcovits? I Telemark. Ikkje opptatt av rovdyrpolitikk. Dyr utbrudd ulv i utkant av mark. Samler inn DNA prøver. Felt Ulv statens eigendom – kan ta av blodspor eller avføring. Innsendt prøve gir spor av at man ikkje bør ha i scandinaviske ulver – dyrehager sørover. Prøver å samle inn midler til vidare prosjekt for å få bedre grunnlag for konklusjon.

Kanaliseringspolitikken

Må ha eng for å bygge opp jord – v/kornproduksjon – Tunge maskiner ikkje bra. Beitedyr er et bedre alternativ. Kjøttproduksjon må være dynamisk – østlandsjorda er ødelagt og må ha gras. Kan vi ta beitedyr fra vestlandet der hvor dei er mest miljøvennlig? Eksport?

Forhandlingsutvalget

Hvordan gjennomføres. Fylkesledere innspill, utvalget går på tvers av dette i forhandlinger med bondelaget. Ble heldigvis brudd.

Landbruk nordvest

Klimarådgivning, viktig å ta utgangspunkt i kvar enkelt gård for å få suksess. Agronomi henger sammen med klima og økonomi.

Beitedyr og klimaeffekt, forskning må til.

4. Politisk debatt
Forhandlingsgrunnlag, ikkje alt vi kan forhandle om. WTO bestemmer.
Kanaliseringspolitikken – beiting og kjøtt på østlandet. Må ta på alvor den genererte kornjorda for fremtida. Vi kan produsere også på vestlandet, men har begrensinger. Vi må løse dette! Markedsmuligheter på grønt, frukt og bær. Ha noen mål med dette, for å avlaste østlandet.

Hvert land skal produsere sin egne matvarer – FNS bærekraftsmål 1 og 2.
Vi tar areal fra andre land og bønders rettigheter i utlandet. Kina landgrabbing i afrika. Norge
ikkje bedre – Har like mye areal i brasil.
Heidi
Kornproduksjon, grønnsaker ettårig vekster.
Eng viktig – kornskam? Lite miljøvennlig
Ha fokus på jord og dyrevelferd – mindre enheter mer attraktivt.

Nils
Økojordbruk på vestlandet og melk – tine. Meieri på østlandet til økomelk.
Hva med tilskuddet på 0.75 ekstra til økomelk? Nå når dei gamle legge ned. Ingen nye
økobønder.

Beitebruk østlandet, må det være beitedyr? Kan man ha grønn gjødsling.
Kristian – humusstruktur – krever beitedyr

Vegansk er ikkje løysning på klimautfordringer. Beitedyr i utmark, Øke humusinnhold binder
karbon. Må få dette ut til folket.

Modulf – konkrete innspill til ledermøte
Virkning av pyramidetilskuddet, har virka veldig godt for mange – kan vi trekke dette inn i
flere produksjoner.
Krf ønsker notat om landbruk – sitter sentralt.

Ungdom Kanaliseringpolitikken
Hvordan gjør dei det i sveits/østerrike – ulike støttereime for fjell/daler

Agroøkologi

Mekanisering av landbruk, hvordan ta vare på mangfoldet på småbruk- vekstskifter og
samarbeid løysning.

SKRIV TIL LEDERMØTE
Motstridende krefter
Bærekraft, frihandel, økonomi – vekst,
Økt norsk selvforsyning for norske forbrukere – Stein
Kraftfor til norge på andre småbrukeres jord i fattige land?
Norge produsere på lokale ressurser, import stanses!

Modulf
Sveits innfører forbruk mot landbruksplast – Hva skulle vi gjort
Geiranger – agrianalyse sammenligner tilskudsordninger Vestnorsk fjordlandskap –
inspirasjon fra sveits. Endre tilskudsordninger på individuelt plan. – Eksempel på hvordan kan
gjøres også en rapport på matforsyning og...

Ikkje bare fokus på småskala ost og grønnsaker.
Også bære normal melkeproduksjon og gardsdrift videre.

Går du ned på kraftfor opp på klimakalkulator
800 000 dekar nedgang korn – mye het tatt over.

Rammebetingelsene som bestemmer hva som er lønnsomt. 35 dyr før var det som skulle til,
nå går det også med mindre.

Gjemnes

Øre-Vilt

Småskala bedrifter og foredling har ikkje sjangs å innfri Mattilsynet sine krav.

Stengt for voksensau – egne linjer for stort og smått

1. definert ulovlig ære-vilt er lovlig i trøndelag.
Dei har ulik håndtering av regelverk
Støtte fra kompetanse – veivalgsrådgivning til konkrete problemområder.
Må bruke dette før vi kritiserer
2. Hovedfokus på vanlig landbruk

Nortura Olav Håkon Ulfsnes

1. Avansen på nortura ikkje så stor på nisje.
Teljedato et problem.

BRUBEKK

Norsk selvforsyning må økes

FYLKESVARAORDFØRER

Inntjening i siste leddet, ta kontroll på hele linja.

Økt betalingsvilje i nærmiljøet.

Sverige, nedlagte gårder -stor sentralisering

Hver bonde utløser 2 arbeidsplass

Verft utløser 3-5 andre arbeidsplasser.

Desentralisert skolestruktur mulig med liv på bygda.

Opptatt av bosetting og sysselsetting – primærnæring viktig for at fylket skal klare seg.

Klima – Landbruket må omstille seg, landbruk i hele landet. FNs bærekraftsmål, må også ha økonomi og sosialt i klimatiltak. Skille mellom kretsløp co2 og fossilt co2. Metan -agronomi. Fossil maskinpark omstilles.

Fylkeskommunen ønsker samarbeid.

NORTURA

Mjølkebonde

Konkurransen med butikkeide produkt kjede – norgesgruppen. Dei produserer dette, tjener ingenting, fare for å miste til utlandet.

Fatland for eksempel produserer for coop, kjøttdeig 30 kr billigere. Skjærer alt i ett lokale.

Må få ned kostnader for å kunne konkurrere. Produsere lokalt er utfordring.

Fraktilskudd ønskes, telledato bort.

TINE

Gi god betaling for råvarer

Rammebetingelsene avgjørende.

Bygge merkevare

Prisutjamning er utfordring – viktig for foredling og produksjon i hele landet.

Subsidierer konkurrenter på østlandet – må ta ansvar for transport. Konkurranseskraft

Dyrevelferd etc høgt på agenda.

75% fornybar emballasje.

Transport – distribusjon – hjelper med lokalmatlogistikk.

Matmangfold bygger omdømme for hele norsk landbruk

Samvirka har en tøff jobb.

5. Forsikringsavtale

Heidi Merete Oterhals

Du får tilbake 16%. 20%rabatt når mer enn 3 forsikringer 16% rabatt når mindre.

6. Pause

7. Årsmelding

GODKJENT

Lokallag må verve medlemmer

Må være interessant å være medlem

Bondecafe

Åpent møte

Få inn foredragsholdere

Landbrukssjefen, skogla, bondelaget, småbukerlaget, er i lag på bondecafe.

Dei holder foredrag fra reiser og jord, mat.

Lokallagene må gripe fatt i rekrutering.

8. Regnskap

GODKJENT

281000 budsjett

281359 regnskap

257827 Inntekter

Sekretær økt stilling, fører regnskap. Få inn alle tilskudd lettere?

Har prosjekt på gang, kompetanse ungdom.

Har vært på cypros, etc, manko på 20000. Avsluttes i sommer. 42000 i tilskudd.
Egeninnsats fra styret Veier opp.
Utestående kontigenter
Underskudd på
Småbrukerlaget – diskuter politikk – du passer i småbrukerlaget – du får avisa, ta navn og
adresse og send inn til Terje Holm? Så tar han resten

9. Lunch

10. Budsjett

GODKJENT

11. Arbeidsplan 2020

GODKJENT

12. Valg

Instilling til styret

GODKJENT

Leder gjenvalg 1 år Stein Brubekk
Medlem gjenvalg 2 år Krisian Ormset
Medlem gjenvalg 2 år Ingvild Hansen Nystad
Medlem ikkje på valg Bent K Moen
Medlem ikkje på valg Endre Hånde

Vara til styret 1 år

1. Vibeke Evensen
2. Marie Teigland
3. Kristin Særheim
4. Arne Andreassen
5. Bodil Hustad Egset

Revisorar

Oddbjørn Reiten

Kurt Andre Stene Nilsen

Valgnemd

Audun Kvalsvik 1 år

Helge Øverås 2 år

Odd Jorulv Sjøllberg

Vibeke Evensen (sekretær)

Jan Smenes

Ivarna Bjørshol

Fylkesvaraordfører Per Vidar Kjølmoen på fylkesårsmøte i 2020

Revisjonsberetning for 2019

Vi har revidert den løpende bokførsel av regnskapet for Møre og Romsdal Bonde og Småbrukarlag for 2019 som viser et bokført underskudd på Kr.23532,00 for 2019.

Kassabeholdning er ikke telt opp, men er bokført.

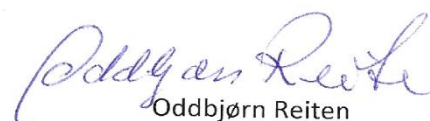
Bankgiro stemmer med bokførte beløp.

Det er ikke funnet regnskapsmessige feil, og etter vår oppfatning er regnskapet ført og avsluttet i overensstemmelse med god regnskapsførsel, og gir et forsvarlig uttrykk for den økonomiske stilling pr. 31.12.2019.

Vi anbefaler at årsmøtet godkjenner regnskapet for Møre og Romsdal Bonde og Småbrukarlag for 2019

Møst 04.03.2020

Kurt Andre Stene Nilssen

Oddbjørn Reiten

Felleskjøpet

Det finnes ei tid
når tida ikke alltid
strekker til.

Vi er klare til innsats.

Ring 72 50 50 50 for reservedeler og
teknisk support på landbruksmaskiner.

ÅRSPLAN OG BUDSJETT 2020

Fylkesstyret vedtok på møte 6.mars 2020 følgjande forslag til arbeidsplan for 2020 som ble lagt fram for årsmøtet 7.mars 2020:

Fylkeslaget skal holde 10 styremøter.

Vi skal være representert ved alle fylkesledermøter og representantskapsmøter.

Vi skal delta i alle møter hvor vi blir invitert av offentlige organer samt også fra andre organisasjoner. Vi skal vurdere å søke om prosjekter, gjerne i samarbeid med andre organisasjoner.

Deltakelse i dagmøter som ikke honoreres av offentlige organer honoreres med kr 500 + reise. Dette gjelder også styremøter Fylkeslaget skal arbeide for at hvert lokallag verver minst 5 nye medlemmer. Dette skjer gjennom følgende funksjonsdeling:

1. Fylkesstyret skal støtte lokallag og motivere for at de har et godt aktivitetsnivå. Vi skal bidra til at det holdes temamøter, bl. a. så mange forsikringsamlinger vi får støtte til og andre temamøter som gir tilskudd, samt at lokallaga holder årsmøter.
2. Fylkesstyret skal bidra til at alle lokallag uten drift enten får et nytt styre eller slår seg sammen med et lokallag.
3. Lokallaga står for vervingen gjennom sitt kjennskap i nærmiljøet, kontakt med nye bønder og aktiviteter. Minst 5 nye medlemmer for hvert lokallag

Vi skal delta i Dyregoddagene, Økoveka, Klimafestivalen og Landbrukskonferansen samt MidtNorsk Landbruksråd og Jordvernkonferansen.

Vi skal arbeide for å bli aktive på hjemmesida og i media og utvide informasjonen til lokallag og medlemmer. *Fylkesstyret fremmet et budsjettforslag med en kostnad på kr 275.000 og en inntekt på kr.327.000 . Årsplan og budsjett enstemmig vedtatt av fylkesårsmøtet.*

Seterbrukarar i ivrig prat om setring og vestlandsk fjordfe

RAPPORT FRÅ STYRET

RAPPORT FRA STYREARBEIDET – 2020

Fylkesstyret hadde 9 styremøter i 2020. Fylkessekretær Eli Sæther deltar på fylkesstyremøtene.

Leder og fylkessekretær har deltatt i alle fylkesleder/representantskapsmøter (digitale møter) i regi av NBS. Leder Stein Brubæk har vært en av de 3 faste i redaksjonsnemda. 1 styremedlem og fylkessekretær har deltatt i forsikringssamling.

Stein Brubæk har koordinert fylkesledernes arbeide for å få på plass en ny valgnemd.

Stein Brubæk har representert NBS i teams møte med statsråden ang. ny lov om handelsskikk.

Fylkesstyret gjennomførte studiearbeidet «Foran Jordbruksforhandlingene» våren 2020. Vi gav innspill til landslaget i forkant av forhandlingene og deltok i alle telefonmøter med landslaget gjennom forhandlingene.

Styret har kalt inn til et digitalt møte med lokallaga.

Styret har gitt innspill til ny planstrategi i NBS.

Deltatt i alle møter i Regionalt Partnerskap og landbruksselskapet og Grønn forskning.

Møte med Mattilsynet om dyrevelferd.

Møter med Fylkesmannen, Landbruksdirektoratet, Bondelaget og veterinærene ang. inndeling av veterinærvaktområder i Hustadvika, Averøy, Kristiansund, Gjemnes og Molde.

Møte og fagtur med rovviltutvalget i region6. Rovviltkontakten og fylkessekretær har fulgt flere teamsmøter i rovviltnemnda.

Innspill til NBS ang. forvaltning av spesielt verdifulle kulturlandskap.

Innspill til forbedring av virkemidla med sikte på auka produksjon og bruk av norsk fôr.

Vi har gjennomført ett foredrag om Gjensidigeavtalen på fylkesårsmøtet .

Fylkesstyret forelslo Torset gard i Aure som kandidat til fylkets kulturlandskapspris, og Inner Gammelsetra i Grøvdalen i Sunndal til den nasjonale kulturlandskapsprisen 2020.

Leder og fylkessekretær har vært representert i digitalt årsmøtet til Midt Norsk Landbruksråd.

Stein Brubæk repr. NBS med i styringsgruppa for Kompetansnettverk for lokalmat i midt-Norge

Leder deltok deltatt på årsmøtet i MR Sau&Geit

Bent Moen har deltatt i møte om byggrådgiving i Møre og Romsdal i regi av Landbruk Nordvest og på årsmøte i Tyr og 4H. Vibeke Evensen har holdt innlegg på temadag for unge politikere i regi av Tine.

Fylkessekretæren har deltatt på oppstartsmøte for Mentorordninga i landbruket 2020 og informert om bonde og småbrukarlaget.

Fylkessekretæren har vært med i arbeidsgruppa for Landbrukskonferansen og deltok på årsmøtet i Jordvern Møre og Romsdal Fylkeslaget var repr.på ei avslutningstilstelning for Ottar Longva på Landbruksavd.hos fylkesmannen og overrekte han et geiteskinn som en takk fra Møre og Romsdal BS for godt samarbeid.

Stein Brubæk deltok i panelet i Klimafestivalen (Naturmangfold, klima og naturinngrep).

Leder har skrevet innlegg/kronikker, og fylkesstyret har gitt uttalelser til samfunnsdelen i flere kommuner og i planstrategi for fylket, til Todalsfjordprosjektet, og forslag til uttalelser til fylkesledermøtet og landsmøtet. Det er sendt oppmodning til fylkeskommunen om å servere lokalprodusert mat på møter og arrangement.

Vi fullførte i 2020 Ungdomsprosjektet vårt som er delfinansiert gjennom kompetanse og rekrutteringsmidler for landbruket. Pga covid19-pandemien måtte vi endre planene om å ha ei fysisk samling for unge medlemmer og andre ungdommar.

Vi vurderer å søke om nye prosjektmidler gjerne i samarbeid med andre organisasjoner.

Det ble ikke arrangert Dyregod i år, Men vi var involvert i en i ein undervisningsfilm for skoleelever.

Fylkesstyret har vedtatt å ta over regnskapsføringa for laget selv og legge det til fylkessekretær

Mye er likt, men ikke alt

Foto: Rune Bendiksen / Studio B13

Målsettingen hos oss og våre konkurrenter er den samme. Best mulig økonomi til eierne.
I Nortura er det bonden som eier.

UTTALAR – INNLEGG – PRESSEMELDINGAR – KRONIKKAR

UTTALE FRA FYLKESÅRSMØTET 2020 – MØRE OG ROMSDAL BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

ØKT NORSK SELVFORSYNING ER Å TA ET GLOBALT ANSVAR

Klima er den store politiske saken i Norge. Globalt er det like viktig å fokusere på økning av antallet som sulter. Klimaendringer, fattigdom og ufred skaper sult og utrygghet og er årsaken til tvungen migrasjon. Dette skaper større kriser for de som må ut på vandring enn for de som må ta imot migrantene

FAO (FN's mat og landbruksorganisasjon) viser til agroøkologi som et effektivt virkemiddel for å redusere sult og fattigdom. Det gir et ansvar for alle land til selv å sørge for produksjonen av sin basismat og det skal skje på lokalt lokale fornybare ressurser.

FN har vedtatt Bønders Rettigheter. Bl.a skal bønder har rett til jord, vann og markeder. Norsk landbruk legg beslag på store arealer i andre land til produksjon av vårt kraftfor. I mange tilfeller dyrkes dette på arealer som tidligere tilhørte lokale bønder som har mistet jorda si til internasjonale konsern. Norsk politikk bryter derfor med FN resolusjonen.

Mat er ikke en vare som i internasjonal handel bør behandles på lik linje med luksusvarer. Mat er en livsbetingelse man ikke kan velge bort selv om man er fattig. Norge må arbeide for en slik endring av internasjonale rammevilkår. Sårbarheten blir ekstra synlig når landet er i en unntakstilstand pga en pandemi som rammer de fleste av samfunnsfunksjonene.

Samtidig som norsk selvforsyning er rekordlav (under 40 %) har vi overproduksjon og ubalanse i markedet. Dette skaper kriser for bønder også i Norge og reduserer landbrukets evne til å produsere samfunns-goder. Årsaken er i hovedsak at vi til stadighet importerer mer mat og stimulerer et landbruk som bruke billige importerte innsatsfaktorer. I tillegg til å skape vanskeligheter for norske bønder bidrar vi også til at kloden fortsatt har 800 mill. mennesker som sulter. Å bidra til å nå FN sine bærekraftsmål om å fjerne sult og fattigdom må være viktigere enn at norske forbrukere skal kunne velge blant stadig flere importerte vareslag.

Jordbruksforhandlingene blir i en slik situasjon meningsløse. Norsk Bonde- og Småbrukarlag krev at den norske regjeringen tar et ansvar for at den norske befolkningen har sikkerhet for at vi nasjonalt produserer nok mat. Norge må ta de anbefalinger som FN sine organisasjoner gir på alvor. Norge må ta på alvor vedtaket om Bønders rettigheter (UNDROP) og stimulere til at Norge produserer sin mat på egne ressurser og at importen reduseres.

Molde 7.mars 2020

Årsmøtet i Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag.

UTTALE FRA ÅRSMØTE I MØRE OG ROMSDALS BONDE- OG SMÅBRUKARLAG.

LANDBRUKSPOLITIKKEN MÅ SIKRE BEFOLKNINGEN NOK OG SUNN MAT.

Midt i en pandemi skal faglaga starte jordbruksforhandlinger med Staten om nye rammebetingelser for norsk matproduksjon. Mens vi ser at stadig flere samfunnsstrukturer slutter å fungere skjønner vi

stadig tydeligere hvor sårbar vi har gjort matproduksjonen vår gjennom at vi stoler på at internasjonal handel og import vil fungere både med hensyn til råvarer og stadig mer av maten vår.

Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag krever at landbrukspolitikken endres slik at vi produserer vår basismat på egne fornybare ressurser. Skal dette være mulig må bruksstrukturen gjenspeile den naturen som landet vårt har, dvs gardsbruk som bruker det arealet de har rundt gården og i utmarka. Bare ved å tilrettelegge for at små og mellomstore gardsbruk får et økonomisk løft klarer landbruket å produsere mat på en bærekraftig måte til den norske befolkningen samtidig som man ivareta andre samfunnsoppgaver som biologisk mangfold og kulturlandskap, levende bygder, arbeidsplasser og bosetting.

Årsmøtet krev at det blir lønnsomt å bruke gardens ressurser i form av dyrka jord og utmark.

- samvirket må få betingelser som gjør det blir landbruk over hele landet.
- samvirket må ta sitt ansvar på alvor gjennom å opprettholde en anleggsstruktur som ivaretar kort inntransport og forbedre mulighetene for økologisk landbruk.
- det må fortsatt arbeides med en forenkling av regelverket for lokalmatprodusenter.
- deltids- og heltidsbønder er like viktige. og dette må gjenspeile seg i virkemiddelbruken.
- for å sikre god jordhelse må allsidig drift stimuleres ved at det utvikles driftstilskudd for flere produksjoner i kombinasjon.
- det er spesielt viktig at produksjon av grønt, frukt og bær også skjer i flere deler av landet.
- kornproduksjonen må få et økonomisk løft både gjennom råvarepris og tilskudd uten at dette skal resultere bruk av budsjettmidler for å gjøre kraftforet billig.
- strukturtiltak må gjeninnføres og det må innføres toppavgrensning på tilskudd både med hensyn til areal, dyreantall og totale utbetalinger pr. bruk.
- velferdsordningene må styrkes.

Molde 7. mars 2020

Årsmøtet i Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag.

Innspill til strategiplan NBS

Innspill til strategiplan NBS 2021-25

Tillegg i vedlegg 3 under punktet for VÅRE MEDLEMMER.

PUNKT 1 - Gir mulighet til å påvirke jordbrukets økonomiske og politiske rammebetingelser på **Internasjonalt**, nasjonalt, fylkeskommunalt og kommunalt.

BEGRUNNELSE: Mange av landbrukets rammebetingelser avgjøres på den internasjonale arenaen. WTO setter begrensninger for hvordan vi kan innrette våre støtteordninger. Det innføres handelsavtaler som betyr mye for hvilke importvarer norske bønder skal konkurrere med. Vi har hatt et bredt engasjement i forbindelse med Mercosur. For tida forhandler regjeringa med England. EØS avtalen betyr mye for hvilke varer vi finner i norske butikker. Vår deltaking i LVC /ECVC er viktig fordi det gir oss en mulighet til å bli kjent med internasjonale forhold men også å få en engasjement hos våre medlemmer og skjønne behovet for å engasjere seg i slike politiske saker.

Vedtatt på styremøte i Møre og Romsdal Bonde og Småbrukarlag 18.sept.2020

Forslag til uttale landsmøte i NBS 2020

NORSK LANDBRUK INN I FRAMTIDA.

Hovedmanteret for norsk landbruk har i den siste tida vært at vi skal produsere mer av maten vår på våre egne og fornybare ressurser. Dette målet får stadig større fokus etter hvert som klimakrisen tiltar, global sult øker migrasjonen i verden og pandemien stiller spørsmål om hvor pålitelig internasjonal handel og transport er. Dette er også i tråd med anbefalinger fra FAO, FN's mat og landbruksorganisasjon.

Et land med bare 3% dyrka jord har store utfordringer til å dekke matbehovet til egen befolkning. Heldigvis har Norge store og ubenyttede beiteressurser som kan tas i bruk for å frigjøre dyrkajorda til å produsere korn og grønnsaker. Men det krever en radikal omlegging av dagens landbrukspolitikken som ikke stimulerer en slik måte å produsere maten på. Møre og Romsdal bonde- og småbrukarlag mener at en sterk økning i bruken av beiteressurser i både inn og utmark er en forutsetning for at Norge kan ivareta sine nasjonale og internasjonale forpliktelser.

Nedlegging av bruk, strukturendringer til stadig større bruk og konsentrasjon av melkekvoter er hovedutfordringen. Fylkeslederne i NBS har allerede skissert hvordan kvotereguleringen må endres.

I tillegg må økonomien i kornproduksjonen forbedres. Med så begrensede arealer som er egnet til å produsere korn og grønnsaker er det viktig at nettopp slik produksjon stimuleres og at disse produkter går til menneskemat og ikke til dyrefor så lenge det finnes alternativer.

Prisnedskrivningen av korn og intensiv produksjon av melk og kjøtt er hovedårsaken til at det brukes alt for mye kraftfor til drøvtyggere. Dette reduserer beitebruken. Møre og Romsdal bonde- og småbrukarlag vil at disse budsjettmidlene i stedet skal gå med til å gjøre beiting lønnsomt, ikke bare redusere en kostnad. Både investeringer og beitetilskudd må prioriteres for å nå disse målsettingene. Støtte til utmarksbeiting, seterdrift og tilrettelegging skal gi et inntektsløft for bonden som vil redusere kraftforbruken og tilpasse produksjonen til det arealet som garden har. Møre og Romsdal bonde- og småbrukarlag har som målsetting at beitebruk i utmarka og seterdrift igjen skal bli den vanligste måten å produsere melk og kjøtt på i Norge. Da må dette bli bondens økonomiske førstevalg.

Det er mulig å vurdere prisnedskrivning på korn til enmaga dyr, men ikke slik at det endrer konkurranseforholda til produkter fra drøvtyggere. Det samme kan vurderes overfor matkorn.

Møre og Romsdal bonde- og småbrukarlag krever at en slik omlegging starter allerede ved vårens jordbruksforhandlinger med en opptrapping på 10 år.

Oktober 2020

Møre og Romsdal Bonde og Småbrukarlag

Innspill til Fylkesmannen i Møre og Romsdal. landbruksauddelinga

Batnfjordsøra 21.9.2020

Til Fylkesmannen i Møre og Romsdal v/Brit Kari Eidseflot Hauger

Innspill til tiltak for bedre grovfor og hvordan øke bruken av norske ressurser til matproduksjonen.

Til målet om å få bedre grovfor ser vi et sterkt behov for mer støtte til drenering og omgraving av dyrka myr.

En satsing på norske proteinvekster og norsk kraftfor må prioriteres. For å øke bruken av beiter må det til en sterk økning til beitetilskudd. Det må lønne seg for en bonde å etablere beiter, gjerder, ta opp igjen de mange nedlagte fellessetrene og ikke minst enkeltsetre i fjellet.

Det er i vårt fylke lagt ned enorme investeringer i fellessetre, oppdyrking og bygninger. De aller fleste er nå nedlagte. En tilskuddsordning må ikke bare ha som mål å redusere kostnaden men virkelig være en inntekt og dermed en økonomisk motivasjon for bønder å ta disse i bruk.

Både for å ta i bruk unike ressurser men også for å ivareta vår kulturarv må det satses på enkeltsetre i fjellet. Igjen må det være en intensjon om at det skal lønne seg for en bonde.....og ikke slik at tilskuddet skal bidra til å redusere kostnaden. I tillegg må det etableres finansieringsløsninger både med hensyn til vei og bygninger. Utmarksbeite tilskuddet bør 5 dobles. Det må kompensere mindre ytelse og muligens overgang til lettere kuraser og dermed behov for flere bås plasser også i fjøset.

Mvh

Styret i Møre og Romsdal Bonde og Småbrukarlag

*Felles innspill sammen med MR Bondelag Og berørte veterinærer til
Landbruksdirektoratet om veterinærvakta i flere kommuner i Ytre Nordmøre og
Romsdal*

Molde, 1. november 2020

Om veterinærvakta i kommunene Hustadvika, Averøy, Kristiansund, Gjemnes, Molde og Aukra

Samlet uttale fra veterinærer og lokale faglag

Disse har vært med i prosessen:

Tor Olav Hanset, Nettet Bondelag

Kjersti Ellingsgård, Molde Bondelag

Erlend Tistel, Molde Bondelag

Roger Håseth, Hustadvika Bondelag

Rune Skeide, Gossen Bondelag

Bjørn Erik Rånes, Averøy Bondelag

Konrad Kongshaug, leder i Møre og Romsdal Bondelag

Eli Sæther, fylkessekretær i Møre og Romsdal Bonde og Småbrukarlag

Olav Bjørn Nilssen, Gjemnes og Tingvoll Bonde og Småbrukarlag

Ivarna Bjørshol, Averøy Bonde og småbrukarlag

Renate Visnes, veterinær

Mathilde Solli Eide, veterinær

Dan Åge Øyen, veterinær

Einar Moe, veterinær

Steinar Laugsand, veterinær

Lasse Havnes, veterinær

Nils Arild Sæther, veterinær

Harald Solem, veterinær

Marianne Aas Halse, fylkesmannen i Møre og Romsdal

Arnar Lyche, organisasjonssjef i Møre og Romsdal Bondelag

I møte mellom faglagene, veterinærforeningen, fylkesmannen og Landbruksdirektoratet 25. august - om veterinærvakta i kommunene, Hustadvika, Averøy, Kristiansund, Gjemnes, Molde og Aukra, ble følgende bestemt:

- **Møre og Romsdal Bondelag tar ansvaret for å organisere videre prosess hvor landbruksnæringa og veterinærene arbeider fram et samlet innspill til langsiktig løsning for tilfredsstillende veterinærdekning i området.**

Noen saksopplysninger

Veterinærberedskap gjennom hele døgnet sju dager i uka i hele landet er en absolutt forutsetning for landbruk i hele landet. Slik det er i dag har kommunene ansvaret for å sikre at denne tjenesten blir levert, men spesielt i områder

- med stor etterspørsel etter veterinærtjenester mot andre dyr enn produksjonsdyr
- hvor det samtidig er få bønder (melkeprodusenter)

- og tidkrevende å reise på grunn av lange avstander og/eller ferger blir det stadig vanskeligere å få veterinærer til å delta i veterinærvakta.

Siden årtusenskiftet er antall gårdsbruk i drift i Møre og Romsdal tilnærmet halvert og om lag 2 av 3 melkeprodusenter har lagt ned drifta (det er melkeprodusentene som bestiller flest veterinæroppdrag). De gjenværende bøndene har måttet øke produksjonen for å greie seg økonomisk. For eksempel har gjennomsnittsliveransen fra melkeprodusentene økt fra 71 tonn melk per år til 221 tonn.

Kostnaden per veterinæroppdrag er økende. Det skyldes

- mer reising per oppdrag
- generell kostnadsutvikling i samfunnet

Bondens betalingsevne er redusert. Det skyldes

- redusert inntekt i forhold til andre grupper
- redusert verdi av produksjonsdyret

Denne utviklingen ser ut til å fortsette. Det vil medføre pulverisering av veterinærvaktilbudet hvis det ikke blir tatt noen grep.

Forslag til løsning fra Landbruksdirektoratet/fylkesmannen:

Et mulig tiltak kan være en forsøksordning hvor kommunene Averøy, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Aukra og Kristiansund står fritt til å samarbeide om vakt for å oppfylle plikten de har til å organisere en klinisk veterinærvakt utenom ordinær arbeidstid. Direktoratet presiserer at en slik forsøksordning ikke vil få konsekvenser for vakt- og administrasjonstilskuddet som involverte vakt-distrikt vil motta i 2021.

Forsøksordningen avgrenses til kalenderåret 2021 og det er et premiss at den skal evalueres ca. midtveis i året, for eksempel i form av et nytt møte med de involverte. Resultatet av evalueringen legges til grunn for vurdering av vakt-distriktstruktur fra 2022.

Diskusjon

Marianne Aas Halse fra fylkesmannen forklarte nærmere hva som ligger i forslaget:

- En kan se de fire vakt-distriktene i sammenheng, uten begrensninger som ligger i vakt-distrikt. En kan «se bort fra de indre grensene» med restriksjonene det gir.
- En beholder vakttilskudd for 4 vakt-distrikt.
- Det blir 4 veterinærer på vakt samtidig som kan samarbeide om å betjene hele området. Det er midler til å ha 4 veterinærer på vakt samtidig, og kommunene/veterinærene/næringa kan sammen organisere vakta slik de finner mest hensiktsmessig.

Noen kommentarer fra veterinærene:

- Deltagelse i vakta blir enda mindre attraktiv sett fra veterinærenes side.
- Vi samarbeider også i dag.
- Forslaget er for dårlig. Vi må se større på det og ta problemet på alvor.
- Det er ikke mangel på veterinærer, men det må bli mer attraktivt å delta i veterinærvakta.
- Økte kjøreavstander vil bli et problem.
- I Molde er det for få oppdrag på dagtid. Det er også for lite arbeid til å skaffe seg nødvendig kompetanse.
- Smådyrpraktiserende veterinærer må med i vakta.
- Delt veterinærutdanning er et hovedproblem.

- Ut fra at jeg ikke har tro på at departementet har noe bedre tilbud til oss for å styrke vakt-deltagelsen, kunne det vært interessant å se om dette forslaget vil føre til økt samarbeid.
- Ønske om å delta i vakt har gått kraftig ned de 10 siste årene. Mens antall stordyr-veterinærer går kraftig ned, har antallet veterinærer tilknyttet smådyr-klinikker økt kraftig. Bare i Kristiansund ansettes det i år 5 nye veterinærer. Ingen av disse ønsker delta i vakt. Årsaken er økt prioritering av fritid, for dårlig vaktbetaling, fagdeling i stordyr og smådyr på veterinærhøgskolen.
- Uten at smådyr-klinikkene i større grad deltar i vaktordningen, vil vaktberedskapen om ikke lenge kollapse. Det må etableres en betalt fadderordning overfor smådyrveterinærer, slik at disse ikke opplever begynnelsen av vakt-deltagelse som en uoverstigelig barriere.
- I stedet for «å drepe» lysten til å kjøre veterinær-vakt bør direktoratet spekulere mer på hvorfor det er så liten interesse for å delta i vakta.
- Kostnaden til veterinærreiser reduseres dersom veterinær-områdene utformes slik at reiseavstandene kortes inn.

Noen kommentarer fra bøndene:

- Verden er i endringen og forutsetningene for veterinær-vakta har endret seg. Det er nødvendig med en gjennomgang i hele landet.
- Hvorfor vil ikke veterinærene delta i veterinær-vakta? En spørreundersøkelse for veterinærene kan være et viktig tiltak.
- Vi må legge til rette for mer dyrehelsekontroll hos bøndene. Produksjonen hos den enkelte bonde har økt og det blir stadig mindre tid til å følge opp enkelt-dyr. Her er det marked for veterinærene.
- For meg som bonde er det avgjørende at veterinæren kan komme når det trengs. Hvem det er eller hvor vedkommende kommer fra har mindre betydning.
- For å gjøre det mer attraktivt å være med i vakta vil vi som bønder foretrekke veterinærene som er med i vaktordningen når vi på dagtid skal bestille veterinær.
- Med utgangspunkt i forslaget til Landbruksdirektoratet bør veterinærene komme med forslag til utprøving i prøveperioden – som har til hensikt å løse utfordringene.
- Så lenge veterinærene ikke er pålagt et medansvar for veterinær-vakta, vil de minst attraktive områdene bli skadelidende. Veterinærene har ei lang offentlig påkostet utdanning og har fått en enerett til behandling av syke dyr. Veterinær-vakta må derfor opp på landsplan og vi må få ei mer slitesterk ordning.
- Forslaget fra Landbruksdirektoratet gir oss ingen verktøy utover det vi allerede har.

Kommentar fra fylkesmannen:

- En må ta utgangspunkt i situasjonen her og nå. Bakgrunnen er en henvendelse fra veterinærene i Hustadvika om å flytte grensene for veterinær-distriktet slik at Hustadvika blir et nytt veterinær-vaktområde. I tillegg har distriktet i ytre Molde utfordringer med å gjennomføre vaktordningen. Mer penger inn i veterinær-vakta kommer ikke for å løse spørsmålet vi har på bordet nå, siden det ikke finnes frie midler å disponere. For å øke kontoen for tilskudd til veterinær-vakt må det arbeides politisk på nasjonalt nivå. Her og nå er det snakk om å finne en måte å utnytte de ressursene en allerede har på best mulig måte.

Oppsummering

Ingen av veterinærene finner noe i forslaget som gjør deltagelse i veterinær-vakta mer attraktivt. Heller tvert imot. Kjøreavstandene blir lengre, avklaring om hvilken veterinær som skal ta oppdraget blir mer krevende og direktekommunikasjonen mellom dyreeier og veterinær svekkes. Det er ikke

mangel på veterinærer i området, men det er mangel på attraktivitet. Hvis det ikke blir tatt et skikkelig grep vil veterinærvaktordningen - før eller siden, stedvis bryte sammen.

Delt utdanning for veterinærer mellom smådyr og produksjonsdyr er et hovedproblem. Smådyrpraktiserende veterinærer må inn i veterinærvakta. Det burde innføres insemineringskurs på veterinærstudiet, slik det var tidligere, fordi dette er en av proppene for å få nyutdannede veterinærer ut i produksjonspraksis og vaktkjøring. Et alternativ kan være at aktuelle vaktkandidater uten godkjent kurs kan ta insemineringskurs uten å måtte finansiere dette selv. Å rekruttere nok vakt deltakere, slik at vaktbelastningen på hver enkelt ikke blir for stor, er helt avgjørende for at veterinærvakta skal fungere i framtiden.

Det vil alltid være et potensial i å forbedre samarbeidet mellom veterinærene, og for å forbedre samhandlingen mellom bønder og veterinærer, og dette er det vilje til å se på. Men dette vil ikke løse hovedproblemet. Det at deltakelse i veterinærvakta stadig har blitt mindre attraktivt, samt at kostnaden per veterinær oppdrag er økende samtidig som bondens betalingsevne stadig reduseres. Og med tanke på tilfredsstillende dyrevelferd er veterinærberedskap gjennom hele døgnet sju dager i uka - i hele landet - en absolutt forutsetning for landbruk i hele landet.

Konklusjon:

Landbruksdirektoratet har kommet med forslag til prøveordning for veterinærvakta i kommunene Averøy, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Aukra og Kristiansund. En kan se de fire vakt distriktene i sammenheng og «se bort fra de indre grensene» med restriksjonene det gir. Det blir 4 veterinærer på vakt samtidig som kan samarbeide om å betjene hele området og beholder vakttilskudd for 4 vakt distrikt. Forsøksordningen gjelder for kalenderåret 2021 og det er et vilkår at den skal evalueres ca. midtveis i året. Resultatet av evalueringen legges til grunn for vurdering av vakt distriktstruktur fra 2022.

Landbruksnæringa og veterinærene i området godtar ikke landbruksdirektoratets forslag til prøveordning for veterinærvakta. Tiltaket vil ikke forbedre situasjonen. Tvert imot vil det føre til mange praktiske utfordringer. Vi ser heller at distriktene beholdes som i dag. Samtidig må direktoratet ta signalene fra veterinærene på alvor og arbeide for å gjøre deltagelse i vakta mer attraktiv. Tilgangen på veterinærer til å dekke behovet i distriktene er så viktig for husdyrbruket, at spørsmålet må løftes opp på nasjonalt nivå.

Referent:

Arnar Lyche

Lurer på noe innen landbruk?

- driftskreditt?
- lån?
- leasing?
- forsikring?

Vi finner løsninger tilpasset ditt behov.

Christian Sollid
Leder bedriftsmarked
46847620
cs@romsdalsbanken.no

Solveig Myklebust
Rådgiver bedriftsmarked
41066403
smy@romsdalsbanken.no

Rune Kjelstadli
Rådgiver bedriftsmarked
91850772
rok@romsdalsbanken.no

Elnesvågen
Torget 14

Eidsvåg
Kråholmvegen 1

Molde
Frænavegen 16

Din hjelp til å ta gode valg!

Romsdalsbanken

PRESSEMELDING

GJENVALG I SMÅBRUKARLAGET.

Møre og Romsdal Bonde og Småbrukarlag holdt sitt årsmøte lørdag 7. mars 2020 i Molde med godt oppmøte fra hele fylket. Den faglige diskusjonen dreide seg om hvordan norsk landbruk skal bli bedre på å øke selvforsyningen av norsk mat basert på våre egne og fornybare ressurser.

Hele styret ble gjenvalgt. Fylkesleder er Stein Brubæk fra Gjemnes. Med seg i styret har han Ingvild Hansen Nystad fra Nordal/Fjord, Bent K. Moen fra Fræna/Hustadvika, Endre Hånde fra Frei/Kristiansund og Kristian Ormset fra Aure. 1. vara er Vibeke Evensen fra Sykkylven.

«Kontinuitet kan være bra» sier fylkesleder Stein Brubæk. «Selvsagt har alle styrer godt av å få inn nye tanker. Men vi har så bred kontaktflate og faglig nettverk at vi er trygge på å klare fornye oss. Styret er glad for at medlemmene synes være så fornøyde med arbeidet vi har gjort at vi har fått fornya tillit. Vi skal bruke vår erfaring og jobbe hardt for bøndene i Møre og Romsdal som i grunnen også vil komme alle forbrukere til nytte.»

Høyringsbrev til:

Til Møre og Romsdal fylkeskommune,

Plan og Analyseavdelinga v/Gry Halvorsen, Ingunn Bekken

UTTALE TIL REGIONAL PLANSTRATEGI FOR MØRE OG ROMSDAL FYLKE

2020 – 2024

INNLEDNING

Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag ønsker å gi innspill til regional planstrategi for Møre og Romsdal for perioden. Ukene før påske har som sikkert kjent gått med til å arbeide med tiltak til regjeringens strategi for å løse de utfordringer som korona-epidemien har gitt landbruket. Dette er grunnen for at vi ikke har rukket komme med innspillet innenfor fristen.

LANGSIKTIGE UTVIKLINGSMÅL

Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag er særdeles fornøyde med at Møre og Romsdal fylke legger FN's sine bærekraftsmål til grunn for sin planstrategi. Dette krever at man gjør seg kjent med de globale utfordringer som ligger til grunn for FN sitt vedtak. Samtidig må man relatere de globale måla til regionale/lokale planstrategier.

I tillegg til de nevnte globale rammeverk vil det også være naturlig å ta med FN's resolusjon om Bønders Rettigheter. Dette er 27 artikler som ble vedtatt i hovedforsamlingen den 18. des 2018 (UNDROP). Sammen med de uttalelser som FN/FAO har gitt på begrep som Matsuverenitet og Agroøkologi så knyttes disse sammen med bærekraftsmåla om å fjerne sult og ekstrem fattigdom, og gjøre retten til nok, sunn og kulturell riktig mat til en menneskerettighet.

Selv om nok og næringsrik mat ikke spesifikt er et hovedtema for planverket for Møre og Romsdal, så er det naturlig, spesielt etter denne våren at sikkerhet til mat er et tema i beredskapssammenheng. Globalt vil derimot dette være et hovedtema. Antallet som sulter i verden har for 3. året på rad økt og utgjør nå 820 mill. Planstrategien viser allerede til hovedutfordringen «bedre fordeling av ressursene», og dermed berøres vi sterkt gjennom den måten vi produserer maten vår på, nemlig med utstrakt bruk av importerte innsatsfaktorer, samtidig som vi har store ubenyttede ressurser i form av beiter men som i dagens økonomiske regimer ikke er lønnsomme å bruke, men forsøkes tas vare på gjennom offentlige støtteordninger. Dette er en politikk som går på tvers av det som FAO anbefaler for å redusere sult og fattigdom, og som igjen i stor grad forårsaker krig/ufred og tvungen migrasjon, som kanskje sammen med klimaendringene er klodens største utfordringer. Skal man finne løsninger på målet om en bedre fordeling av klodens ressurser må vi finne konkrete handlinger for hvordan vi skal produsere mer av maten vår på lokale og fornybare ressurser.

UTFORDRINGER OG MULIGHETER

Til bærekraftsmål nr. 1 : Utrydde fattigdom.

Til bærekraftsmål nr. 2 : Utrydde sult, oppnå mattrygghet og bedre ernæring, fremme bærekraftig landbruk.

Til bærekraftsmål nr. 12 : Sikre bærekraftig mønster for forbruk og produksjon.

Disse heng sammen, men kan også oppstå adskilt. At planstrategien omhandler en mer vestlig variant av dette (i mangel på reell sult og fattigdom) bør ikke fri oss fra å se vårt bidrag til at disse bærekraftsmåla globalt utvikler seg i feil retning, som kanskje de eneste av bærekraftsmåla.

Skal vi bidra så må også Møre og Romsdal legge planer for hvordan vi skal gjøre oss mindre avhengige av importerte innsatsfaktorer for matproduksjonen vår. I dag legger vi beslag på store arealer i andre land som andre har større behov for. Vi har egne og ubenyttede ressurser som kan benyttes, ikke minst i et beredskapsperspektiv. Å øke matproduksjonen vår på egne og fornybare ressurser vil være i tråd med FN/FAO sine mål om matsuverenitet og agroøkologi.

I tillegg bør Møre og Romsdal gjennom sitt planverk sikre at både det blir konsumert mer lokal mat her i fylket, ikke minst i fylkeskommunal regi.

PLANBEHOV

Mål 1 : Møre og Romsdal skal bli miljøfylke nr. 1.

For å nå det målet må vi også ha en landbruksplan som ses i lys av FN sine bærekraftsmål og resolusjoner.

Mål 3 : Møre og Romsdal skal ha et internasjonalt ledende næringsliv og en effektiv offentlig sektor.

Møre og Romsdal bonde- og småbrukarlag savner i planstrategien en forståelse av bakgrunnen for globale utfordringer med sult, fattigdom og tvungen migrasjon. Dette er forhold man med fordel bør kunne noe om for å drøfte hvor global et næringsliv bær være og om de samme handelsvilkår bør gjelde for basisgoder som mat og f.eks. industriprodukter. Dette berører ikke bare matproduksjonen i form av landbruk, fiske og oppdrettsnæringen, men vil være like nyttig for andre næringer. Internasjonalt er det en økende bevissthet om at det bør utvikles ulike handelsregler for ulike produkter. Behovet for å ha en sikkerhet for mat og andre basisvarer er annerledes enn for luksusartikler. Kunnskaper om internasjonale sammenhenger vil gjøre det lettere for beslutningstakere å sikre at planstrategien faktisk er i tråd med FN's bærekraftsmål og andre internasjonale resolusjoner.

Angvik 11. april 2020

Stein Brubæk-Fylkesleder i Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag

Eli Kristin Aalbu Sæther – fylkessekretær Møre og Romsdal Bonde og Småbrukarlag

Høyringsbrev sendt til:

Ålesund kommune

HØRING PÅ SAMFUNNSDELEN AV KOMMUNEPLANA FOR NYE ÅLESUND KOMMUNE

Ålesund kommune har lagt ut til offentlig høring samfunnsdelen i sitt planprogram for 2020 – 2030.

Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag er glad for at man legg til grunn FN sine bærekraftsmål. Det tyder på at man også lokalt ser behovet for å ha et globalt perspektiv for sine planer. Som medlem i den globale bevegelsen La Via Campesina er dette et mål som Norsk Bonde- og Småbrukarlag har arbeidet for i en årrekke. Vi har arbeidet med internasjonale begrep som matsuverenitet, agroøkologi og bønders rettigheter som er blitt fokusert på av både FN og FAO som viktige virkemidler for å nå FN sine bærekraftsmål.

I planstrategien er det pekt på et bærekraftig velferdssamfunn, en offensiv klimapolitikk og forsvarlig ressursforvaltning, sosial bærekraft og et trygt samfunn.

Av FN sine bærekraftsmål utvikler de fleste seg i riktig retning med unntak av antallet som sulter i verden. Antallet har økt for 3. året på rad. Vanligvis er ikke global sult og ekstrem fattigdom et tema for kommuneplanlegging i Norge eller andre land i den vestlige verden. Dette mener Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag er feil. Dersom man tar FN og FAO sine råd på alvor så er et av de viktigste virkemidler å ta begrep som matsuverenitet, agroøkologi og bønders rettigheter på alvor. Det betyr at hvert land skal arbeide for å produsere sin basismat selv, på egne ressurser. Men en slik målsetting er det store oppgaver også for norske kommuner å gripe fatt i gjennom sine planprosesser.

Dersom norsk matproduksjon og jordbruk skal øke sin produksjon på egne og fornybare ressurser så må matjord tas vare på gjennom kommunale planprosesser. Likeså må tilgangen til beite i utmarka sikres. Det kan gi en delvis erstatning for importerte innsatsfaktorer til dyrefor som i stor grad er dyrka på en svært klimaødeleggende måte og på arealer som er tatt fra små bønder i fattige land. Dette er i mange tilfeller en direkte årsak til økt sult og fattigdom. Det er ikke innenfor kommunens ansvarsområde å finne en erstatning til høyproteinfor, men tilgang til utmarka bør være en enkel og rimelig måte å produsere maten vår på som kommunen gjennom sitt planarbeide kan tilrettelegge for.

Kommunen kan også gjennom sitt planprogram øke den lokale omsetningen lokalprodusert mat. Dette er mulig ved å ha en bevisst holdning til bruken av lokalprodusert mat i egen regi kantiner og til kommunale kjøkkendrift. Derneft kan man tilrettelegge for torgaktiviteter som gjør at innbyggerne får lettere tilgang til den lokalproduserte maten. Fremtidens forbrukere har et økt krav til produksjonsmåten av maten sin som de bare kan oppnå i møte med produsentene.

Økt bruk av lokalprodusert mat er et positivt grep som vil imøtekomme flere av FN sine bærekraftsmål. I tillegg til det som innledningsvis er nevnt om sammenhenger mellom global sult og fattigdom og nasjonale matproduksjon vil redusert transport være et viktig bidrag i klimakampen.

Kommunen kan gjennom sin administrasjon opprettholde et kvalitativt fagmiljø innen landbruk og skogforvaltning. Den nye kommunen har fått et mye større areale og dermed også en større diversitet av matproduserende biotoper, fra kystlynghei via dyrka jord til skog og fjell. Dette krever også en forvaltning med kunnskaper og en kapasitet.

Angvik 25.04.20

Stein Brubæk- fylkesleder

Høringsbrev sendt til Kommunedelplan Todalsfjordprosjektet i Sunndal og Surnadal kommuner

Til Sunndal Kommune

Til Surnadal kommune

Merknad til kommunedelplan for Todalsprosjektet i Sunndal og Surnadal kommuner

Kommunestyrene i Sunndal og Surnadal har vedtatt å legge utkast til kommunedelplan for Todalsfjordprosjektet ut til høring og offentlig ettersyn i samsvar med plan- og bygningslova. Planen er fremmet av Møre og Romsdal fylkeskommune. Arbeidet med kommunedelplan har pågått siden 2016, i regi av fylkeskommunen. Vedtatt kommunedelplan vil kunne gi et formelt grunnlag for å gå videre med reguleringsplan for vegprosjektet.

Vi er gjort kjent med Møre og Romsdal Jordvern sin merknader i høringa og støtter disse fullt ut.

TILLEGGSMERKNADER TIL ALTERNATIVE TUNELLINNSLAG ÅLVUNDFJORD

Vi har noen tilleggsmærknader som gjelder de ulike alternativene for tunnelinnslag på eiendommen Brekka gnr.111/1 ved Ålvundfossen:

For å spare tunnelkostnader ble det i prosessen med forprosjektet utredet et nytt alternativ til tunnelinnslag lenger nord, slik at vegen i mye større grad kommer i konflikt med jordbruksareal og beitedrift. Dette mener vi er ei dårlig løsning som tar for lite hensyn til jordvern. Vi minner om at Norge er et av de landa som har minst dyrka areal pr. innbygger og som også har alarmerende låg sjølforsyningsgrad når det gjelder mat og forvarer. Dette viste blant anna tørkesommeren i 2018, som førte til nedslakting av produksjonsdyr, import av grovfor fra bl.a Island, og ekstraordinær låg andel av norskprodusert korn i kraftfor og matmjøl. I et framtidig klimaregnskap tror vi import av forråvarer som krever transport over store avstander kommer svært negativt ut. I den sammenheng er det viktig at vi i dag forvalter matjorda og beiteressursene våre riktig.

MØRE OG ROMSDAL TAR MÅL AV SEG Å BLI ET «BÆREKRAFTSFYLKE»

I Regional planstrategi for Møre og Romsdal 2020-2024 leser vi blant anna:

«LANGSIKTIG UTVIKLINGSMÅL 2: Møre og Romsdal skal bli miljøfylke nr. 1 Dette inneber ei ambisiøs klimasatsing minst i tråd med Parisavtalen, at samfunnet er klimarobust og godt rusta for klimaendringane, at fylket har lukkast med det grønne skiftet og meir bruk av fornybar energi. Arealplanlegginga på land skal bidra til strengare jordvern, meir naturmangfald, sikre kulturminne og kulturlandskap og bidra til å auke naturen si karbonlagring.»

KOSTNADSSPØRSMÅLET I ÅLVUNDFJORD; VEG I DAGEN ELLER KORTERE TUNELL

Det blir framhevet at valg av lokalisering av tunnelinnslag på Ålvundeidsida er et kostnadsspørsmål og at alternativet lengst nord med kortere tunell og lengre veg i dagen gir forholdsvis store innsparinger. Når de ulike alternativene til tunnelinnslag på Ålvundfjordsida skal veies opp mot hverandre er det derfor viktig at alle kostnader med ekstra veglengde i dagen blir kalkulert inn. Vi vil spesielt peke på kostnader når det gjelder å få god nok dimensjonering på undergang for maskiner og utstyr som skal brukes i drift av arealene ovenfor vegtraseen. (Stikkord :Landbrukstraktor med tilhenger- flishogger-utstyr for taubanedrift o.a. skogsutstyr.) Tiltak i forhold til beitedyr ; god adkomst mellom dyrka jord og innmark/utmarksarealer ovenfor vegtraseen og gjerdning mot veg må tas med. Sikring mot flomskader, utrasing og erosjonsskader. Området er viktig trekkområde for hjort og anna vilt og kostnader til vilttiltak. Trafikksikring og skredsikring må reknes inn.

Dessuten bør den samfunnsmessige «kostnaden» ved å bygge ned jordbruksareal vege tungt i regnestykket.

Vi oppfordrer derfor til at det i blir funnet løsninger i Todalsfjordprosjektet lø som ikke bygger ned dyrka og dyrkbar jord, eller vanskeliggjør drift av disse areala og av verdifulle beitearealer.

25.10.2020

Møre og Romsdal Bonde og Småbrukarlag

Eli K. Aalbu Sæther

Fylkessekretær

Stein A. Brubæk

Leder

**Vi leverer kraftfôr, tilskotsfôr,
såvarer, gjødsel og dyrestrø til
store og små. Vi har også eit
godt utvalg til hund og katt.
(Nordmøre og Romsdal)**

Røv Mølle AS Surnadalsvegen 1081, Vindøla
www.norgesfor.no Telefon 71 65 86 60
epost: post@rov.norgesfor.no

Brev til fylkeskommunen om bruk av lokalmat

Fylkesordfører Tove Lise Torve

tove-lise.torve@mrfylke.no

FYLKESKOMMUNEN OG LOKAL MAT

Jeg behøver ikke si mye om den utfordringen Norge er gjennom for tida. Du er også godt kjent med mitt engasjement for lokalprodusert mat. Kortversjonen er mitt internasjonale engasjement i Norsk Bonde- og Småbrukarlag og som medlem av den norske FAO-komiteen i 5 år og den overbevisning det har gitt meg på at maten bør produseres lokalt og på en bærekraftig måte.

Matsuverenitet er hver nasjons rett og plikt til å kunne produsere basismat til egen befolkning. Agroøkologi er anbefalt av FAO for å bidra til å redusere global sult og fattigdom. I desember 2017 vedtok FN resolusjonen om Bønders Rettigheter. Alle disse begrep rettes mot det vi nå alle snakker om.....maten vår må produseres lokalt og av lokale ressurser. Dette blir ekstra tydelig når rammevilkår vi til nå har betraktet på lik linje med naturlover, plutselig endres. Global handel er ikke lenger så åpenlys og trygg.

I Norge har vi heldigvis samvirkene som gir rettigheter til bønder uansett hvor langt unna og øde de bor, til å få hentet både melk og slaktedyr. Derimot har vi bygd ut en ikke ubetydelig produksjon av lokalmat som ikke har samme sikkerhetsnett. De som særlig rammes er de som leverer til hotell og restauranter. Leveranser til dagligvarebutikker har ikke samme utfordringer med hensyn til leveranser. For tida er det mange som har bygd opp lokalmatbedrifter og som har store problemer med å få levert sine produkter.

Derfor spør jeg om ikke Fylkeskommunen i denne situasjonen kan bruke mere lokalmat. Jeg regner med at møtevirksomheten for tiden er sparsom men at kantinen fortsatt er i drift med en ikke betydelig matproduksjon. Jeg har respekt for budsjettammer men kanskje kan Fylkeskommunen få tilgang til de statlige støttetiltak for å bruke lokalmat og dermed støtte de næringen gjennom denne krisen.

Jeg har en god oversikt over lokalmatprodusenter i fylket og bidrar gjerne til å få dette til om Møre og Romsdal Fylkeskommune vil hjelpe lokalmatprodusentene gjennom denne perioden. Kanskje kan det også etter at denne pandemien er over ha etablert seg gode relasjoner som kan videreføres mellom Fylkeskommunen og landbruket.

Angvik 5. april 2020

Stein Brubæk

Styreleder i Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag

Engasjert bank

Med egen bransjeleder for landbruk skal du være trygg på at vi har dedikerte medarbeidere med god kompetanse og erfaring om din bransje.

Slik kan vi sammen finne de beste løsningene for deg og du får ro til å skape gode bærekraftige resultat.

Vi støtter opp om landbruket i Møre og Romsdal.

Kronikk

KLIMAKUR OG NEDLEGGING AV NORSK LANDBRUK I EN KRISETID!!

Vi leser i avisene om at nedstengingen av samfunnet på grunn av koronakrisen har gitt drastiske fall i globale Co2 utslipp. Globalt har utslippsreduksjonen vært 17 % og for enkelte land opptil 27%. Noen næringer har vært definert som samfunnskritiske og er ikke berørt av nedstengingen, bl.a. landbruket som har vært drevet som før.

I fjor høst ble Klimakur-rapporten lagt frem av Miljøverndirektoratet hvor det var foreslått en sterk reduksjon av antallet drøvtyggere i Norge.

Tenk det....mens kua og sauene har tygget drøv som aldri før så er Co2 utslippa globalt blitt redusert med hele 17% ? Kua og sauene har blitt definert som samfunnskritisk nødvendige. Litt av en endring i status! På under 6 mnd er drøvtyggerne og landbruket fått endret status fra et klimaproblem til samfunnskritisk viktig. Det er kanskje på tide at man klarer å se også klimaspørsmålet i et helhetlig bilde og ikke skissere forenklete og populistiske løsninger basert på snever forskning.

Landbruket har hatt mange kritikere i miljøer som i grunnen burde støtte et bærekraftig landbruk. Vi ser mange med et romantisk forhold til rovvilt i beiteland, klimaforkjempere og et veganermiljø som er opptatt av både sunn mat, klima og miljø. Men dette er for viktige globale spørsmål til at de kan bli brukt av særinteresser, også særinteresser i landbruket. Landbruket har alltid vært i endring og må også fremover forandre seg. Da må vi driste oss til å løfte blikket og se behovet for nok og sunn mat til en global befolkning, produsert på en bærekraftig måte. I det bildet er drøvtyggere på norske beiter svaret og IKKE problemet. Ku, sau og geit er klimavinnere mens Klimakur er død!!!

Angvik 26. mai 2020

Stein Brubæk

Fylkesleder i Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag.

Kronikk Tidens Krav 24.10

ER MATPRODUKSJONEN BARE MAT OG OVERPRODUKSJON ??

Sjømatnæringa mener at Norge må åpne for mer import av landbruksprodukter fra England slik at norsk fisk kan få lettere tilgang til det britiske markedet. Hovedargumentasjonen er at sjømatnæringa er lønnsom i motsetning til landbruket.

Det er rett at fiskerinæringa er mer lønnsom med stor eksportandel siden denne næringa kanskje har noen av verdens beste naturgitte forutsetninger for sin produksjon, mens landbruket kanskje har noen av de vanskeligste rammevilkåra for sin produksjon. Men er regnestykket så enkelt? Er matproduksjon bare mat og overskudd?

FN har satt opp 17 bærekraftsmål som man skal forsøke å nå innen 2030 for å i møtekomme klodens største utfordringer. For å være litt sarkastisk så er ikke økt eksport av fisk ett av disse! Derimot er det å fjerne sult og fattigdom de første og viktigste. En FN rapport viser til produksjonssystemer som er bærekraftige og samtidig kan brødfø en voksende befolkning. Man anbefaler en overgang til en agroøkologisk praksis. Kort består dette i å bruke lokale fornybare ressurser til å produsere mat til en egen befolkning. Kort inn.....kort ut. FN's anbefalinger til hvordan jordbruket og matproduksjonen bør organiseres er svært nær det norske småskala landbruket som bygger på tradisjonell kunnskap kombinert med ny vitenskap og med en mosaikk av ulike typer produksjoner, inkludert beitebruk og stølsbruk i aktiv drift. Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag er klar over at det brukes importerte innsatsfaktorer til kraftfôr til landbruket, men vi jobber aktivt med å endre dette til fordel for norske ressurser.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag er medlem av verdens største småbrukerbevegelse, La Via Campesina, som i en årrekke har arbeidet for økt matsuverenitet, agroøkologi og bønders rettigheter, som ble vedtatt i FN med 28 artikler den 18. desember 2018. Vi er derfor svært trygg på vår politikk som støtter agroøkologisk matproduksjon ved at hver nasjon skal prioritere egen matproduksjon til egen befolkning på egne ressurser som et viktig virkemiddel mot global sult og fattigdom slik som FN sier.

Norsk sjømatnæring er derimot i den motsatte skalaen av bærekraftige systemer. Tidligere importerte man så store mengder småfisk til å lage fôr til oppdrettsnæringa at Norge ble en netto importør av fisk! Dette skapte store vansker for kystnære landsbyer i fattige land siden denne småfisken var mat til større fisk som ikke lenger fikk livsgrunnlag og derfor ikke kom inn til kysten og kunne bli fanget av lokalbefolkningen.

Nå er råstoffet til oppdrettsfôret soya fra Brasil, med like store negative konsekvenser for lokalbefolkningen i Brasil og regnskogen. Jeg ser ikke en like kritisk holdning til denne importen fra sjømatnæringa som landbruksnæringa erkjenner. Sjømatnæringa representerer en spesialisert og industrialisert matproduksjon, hvor råstoffet tas fra distrikta og bare delvis gir lokal verdiskaping. Den sysselsetter 20.000 personer i EU, og om ryktet er riktig så blir den også eksportert helt til Kina hvor fisken fileteres før den pakkes og returneres til konsum i Europa eller USA, til og med i en emballasje som har fått merket Grønt punkt!

Agroøkologiske prinsipper overført i sjømatnæringa, ville vært en kystflåte som leverer råstoff i sitt lokalsamfunn hvor foredling genererer verdiskaping og mest mulig nasjonalt konsum. Så kan selvsagt overskuddet eksporteres. Ikke minst oppdrettsnæringa har store forbedringspotensialer for å bli mer bærekraftig. Men «money talks»!!

TV-aksjonen i oktober hadde til formål å samle plast fra havet. Sjømatnæringa er en av de største forurenerne av havet. Avfall fra mærene, tau, gammelt fangstredskap, skrot, ukurant fisk.....alt går i sjøen.

Er dette den næringa vi skal hjelpe med å øke eksporten til England? Vi skal ofre en bærekraftig norsk matproduksjon, som tar internasjonalt ansvar på alvor, til fordel for en sjømatnæring som er langt unna FN's bærekraftsmål? Joda, sjømatnæringa gir verdiskaping, men om det finansierer velferden vår når skadene næringa påfører oss er betalt.....det er et åpent spørsmål!

Stein Brubæk

Fylkesleder i Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag

LANDBRUKETS BEHOV FOR ENDRING.

I Tidens Krav 28.april 20 skriver Marie Henriksen Bogstad (MHB) at landbruket må tåle å endre seg for å bidra til å bedre klimaet og øke norsk selvforsyningsgrad. Hun undertegner som agroøkolog, og da oppfatter jeg det som hun bruker agroøkologisk tilnærming for sine forslag; nemlig en sterk reduksjon av kjøttproduksjon til fordel for plantebasert kosthold. Selv oppfatter jeg nok at innlegget passer best som et innlegg fra NOAH; som hun også undertegner med.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag har i 30 år arbeidet med global matforsyning og klima gjennom vår deltakelse i La Via Campesina, verdens største bondebevegelse med 220 mill medlemmer. Vi har jobbet med begrep som Matsuverenitet, Agroøkologi og Bønders Rettigheter. Dette er nå fundamentert i flere FN resolusjoner og organer slik som FAO. Selv har jeg deltatt i den norske FAO-komiteen i ca 5 år. FAO har lansert agroøkologi som et nyttig virkemiddel for å redusere global sult og fattigdom.

Agroøkologi kan defineres som en måte å produsere nok og sunn mat samtidig som man har fokus på jordhelse, rein luft, nok og reint vann og biodiversitet. Man skal bruke tradisjonell kunnskap og ny teknologi for å oppnå redusert klimagassutslipp og lagre karbon i jord og planter samtidig som man sikrer inntekter og levestandard til matprodusenten. Bruk av lokale og fornybare ressurser er en forutsetning og siden det skal være et virkemiddel for å produsere nok mat til en global befolkning så må man også ha globalt forståelse av utslipp. Det har ikke de rapporter som MHB viser til. Slik er ofte forskning. Den fokuserer på et smalt område. Slik forskning kan komme frem til at ei ku som står inne og eter kraftfor med innsatsfaktorer fra Brasil og USA er mer klimavennlig enn ei ku som går og beiter. Slik forskning tar nemlig ikke hensyn til de klimaproblemer som vårt kraftfor skaper i andre deler av verden, transport eller det positive vi oppnår med karbon binding i jorda nettopp fordi kua beiter og spiser gras.

Andre klima-rapporter med andre utgangspunkt gir andre svar enn det MHB liker å høre. Future Nordic Diets viser klart hvor viktig antallet drøvtyggere som går i den norske utmarka vil være for at vi skal kunne produsere mest mulig mat i Norge. Den direkte betydninga skjer gjennom produksjon av melk og kjøtt basert på en ressurs som vi mennesker ikke kan fordøye; gress. Indirekte gjennom behovet for å ha gress i dyrkajorda og i vekstskifte med korn og grønsaker for å beholde fruktbarhet i jorda og lagre karbon. Ettårige vekster som korn og grønsaker er den sikreste måten å utarme jorda på uten å ha vekstskifte med gress.

Norsk landbruk har alltid hatt en sterk evne og vilje til å endre seg, selv om endringen ikke alltid har vært til det gode etter Norsk Bonde- og Småbrukarlag sitt syn. Vi arbeider også for at vi fremover skal endre oss slik at vi kan produsere så mye mat som mulig for å heve selvforsyningsgraden fra dagens 40%. Vi arbeider målrettet for å øke produksjonen av korn og grønsaker. Samtidig arbeider vi for at drøvtyggerne våre skal bruke norske råvarer, dvs. gras og beite på inn- og utmark. Agroøkologisk beiting er ikke en trussel for ville arter.

Agroøkologisk beiting skal skje balansert både med tanke på antall beitedyr og sammensetning av dyreslag.

Uten at vi klarer å utvikle høyproteinfor på egne ressurser kan vi få en reduksjon av fjørfe og svin dersom vår matproduksjon skal basere seg på norske ressurser, og vi vil få en økning i antallet kyr siden ytelsen pr. ku vil bli redusert. Klimaregnskapet med en slik politikk har ingen i dag regnet på. Men det bør være et tankekors at man nå i april 2020, etter 6 uker med lock-down som en følge av korona-situasjonen aldri har målt så lave Co2 verdier i atmosfæren siden man startet målingene, samtidig som luftkvaliteten i mange storbyer viser en markant forbedring. Og dette skjer samtidig som landbruket ikke er berørt av lock-down men drives videre som normalt. Kanskje er det på tide å flytte fokus på hvor de store utslippa beviselig skjer og frikjenne kua.

Det er selvsagt ønskelig for et NOAH medlem å se bort ifra de internasjonale resolusjoner som ikke passer inn i deres bilde. Ikke minst vil jeg nevne FN resolusjonen som ble vedtatt 18. desember 2018 om bønders rettigheter. Den regulerer at bønder har rettigheter til å produsere og ha tilgang til kulturell kjent og akseptabel mat. Den samme forutsetter agroøkologisk produksjon. Dette er et vesentlig punkt i kampen mot global sult og fattigdom. Å kreve en radikal kostholdsending fra kjøtt til kålrabi bare fordi det passer inn i NOAH sitt «religiøse» forhold til dyr er en snever tilnærming som ikke har noe med agroøkologi å gjøre.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag avviser ikke behovet for å redusere kjøttforbruket som ikke er produsert på norske råvarer. Men det gjelder ikke kjøtt fra drøvtyggere som er produsert på norsk gras. Rødt kjøtt fra norske drøvtyggere som spiser norske ressurser er et viktig bidrag både i den globale kampen for å sikre nok og næringsrik mat til verdens befolkning og like viktig for å bedre klodens klima. Det er agroøkologi.

Angvik, 3.mai 2020

Stein Brubæk

Leder for Møre og Romsdal Bonde- og Småbrukarlag

KOMPLETT TREBESKYTTELSE

MØRETYRI AS - PRODUSENT AV EGENUTVIKLEDE TJÆRE- OG LINJOLJEPRODUKTER

Linomal

*Ekte Linoljemaling
Fremstilt etter originaloppskrift
av linolje, jernoksidpigmenter,
kritt og sinkhvitt*

LINOMAL: DIFFUSJONSÅPEN OG ALLSIDIG. BRUKES INNENDØRS, UTENDØRS, PÅ GULV, MUR OG TAK AV ALLE SLAG

FLERE AV VÅRE PRODUKTER: INTERIØROLJE - TØMMEROLJE - TERRASSEOLJE

 MØRETYRI AS
TJÆRE- OG LINJOLJEPRODUKTER
www.moretyri.no

Glåmsmyrvegen 163 | 6683 Vågland | Tlf: 71 55 60 99 | post@moretyri.no

REGNSKAP MRBS 2020

INNTEKTER	Regnskap 2020	Note	Budsjett 2020	Regnskap 2019	Regnskap 2018
Kontingentinntekter	143113		140000	127178	128073
Annonser	11000		10000	9000	15600
Tilskott fylkessekretær	35000		30000	30000	30000
Tilskott årsmøte	8000		8000	8000	8000
Tilskott drift(Gjensidige)	18157		18000	17559	17560
Tilskott møter/arr.2020	0		30000	10000	0
Delt.Landbr.råd(2 år)	10200	1	10000	0	9000
Delt.avg. årsmøte	12695		25000	20575	23200
Prosjekttilskott	0	7	40000	4000	16875
Studietilskott	2600	2	3000	1600	2800
Lotteri	3418		3000	3896	3992
Tilsk.møter/arr.2019	8197	3	10000	26001	0
Renteinntekter	2			18	
SUM INNTEKTER	252382		327000	257827	255100
UTGIFTER					
Lønn sekretær	86397		100000	88200	88198
Arb.giver.avg	8629		12000	9349	10256
Møtehonorerer	11500		30000	24500	28060
Kontor	6000		6500	6500	7000
Reknskap	4219	4	10000	56476	34785
Aviser	21562		20000	21216	15113
Kurs/møter/prosjekt	31062	5	50000	41027	52855
Reisegodtgj.	15328		30000	24574	32433
Servering møter			10000	3661	6773
Bankgebyr	1222		3000	2516	1175
Annen kostnad	4651	6	3000	2932	400
Rentekostnader	876			408	
SUM UTGIFTER	191446		274500	281359	277048

Noter

- 1 3000.- for 2019
7100.- for 2020
- 2 2 studieringer
- 3 5197,- oppstart REKO
3000Smaken av Norge
- 4 Årsavgift FIKEN
- 5 Årmøte utgjør
kr.26726,-

Resultat

RESULTAT	2020		2019	
Driftsinntekter	252380		257810	
Varekostnader	<u>0</u>		0	
Dekningsbidrag	252380		257810	
Lønnskostnader	95026		122049	
Avskrivning	0		0	
Andre driftskostnader	95544		<u>158092</u>	
Driftsresultat	61810		23 142	cr
Netto finansposter	<u>874</u>	cr	<u>390</u>	cr
Ordinært resultat	60936		23532	cr

Sommarutflukt til Åndalssetra i Gjemnes og Tingvoll BS i august 2020

Balanseoversikt 2018 - 2020

EIENDELER	2020	2019	2018
Anleggsmidler	835	835	835
omløpsmidler	71174	22453	35194
Sum eiendeler	72009	23288	36029
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital innskutt	70965	9329	32860
Egenkapital opptjent, udisponert	0	0	0
Langsiktig gjeld	0	0	0
Kortsiktig gjeld	1044	13959	3168
Sum egenkapital og gjeld	72009	23288	36028

Balanse MRBS 01.01.2020 - 31.12 2020

-

Kontonr	Konto	Inngående 01.01.2020	Endring	Utgående 31.12.2020
1500	Kundefordringer	9 094,91	960,00	10 054,91
1901	Kontanter, NOK	1 253,00	0,00	1 253,00
1920	Møre og Romsdal Bonde og Småbrukarlag DRIFTSKREDITT (40500502330)	269,75	47 795,29	48 065,04
1920	Møre og Romsdal bonde og Småbrukarlag BEDRIFTSKONTO (40502511655)	11 023,36	-66,02	10 957,34
1950	Møre og Romsdal Bonde og Småbrukarlag SKATTETREKK (40500737214)	1 646,68	32,00	1 678,68
1	Eiendeler	23 287,70	48 721,27	72 008,97
2050	Annen egenkapital	-9 328,53	-61 636,31	-70 964,84
	Sum egenkapital (2000-2099)	-9 328,53	-61 636,31	-70 964,84
2400	Leverandørgjeld	-130,00	130,00	0,00
2600	Forskuddstrekk	-1 665,00	573,00	-1 092,00
2771	Skyldig arbeidsgiveravgift	-1 813,81	-1 043,16	-2 856,97
2772	Skyldig finansskatt	0,00	326,00	326,00
2785	Påløpt arbeidsgiveravgift ferielønn	-0,07	198,00	197,93
2930	Skyldig lønn	-10 350,00	10 928,00	578,00
2941	Skyldige feriepengar	-9 800,04	1 803,20	-7 996,84
2945	Utbetalte feriepengar	9 799,75	0,00	9 799,75
	Sum gjeld (2100-2999)	-13 959,17	12 915,04	-1 044,13
2	Egenkapital og gjeld	-23 287,70	-48 721,27	-72 008,97
	Udisponert resultat	0,00	0,00	0,00

REVISJONSBERETNING 2020

Vi har revidert regnskapet for Møre og Romsdal Bonde og Småbrukarlag for 2020.

Resultatregnskapet viser Kr. 61 810,31 som driftsoverskudd og etter renter og gebyr et resultat på Kr. 60 936,31 for korona året 2020, noe som må sies er bra.

Bankkontoer stemmer med bokførte beløp.

Kassabeholdning er ikke talt opp men ligger i regnskapet

Noen få føringer er er det litt problem med men blir retta opp 2021.

Laget har et nytt regnskapssystem som det tar tid å bli fortrolig med.

Vi anbefaler årsmøtet å godkjenne regnskapet for Møre og Romsdal Bonde og Småbrukarlag for 2020

Møst 15.02.2021

Kurt Andre Stene Nilssen

Oddbjørn Reiten

FORSLAG FRÅ VALGNEMNDA MØRE OG ROMSDAL BONDE OG SMÅBRUKERLAG TIL ÅRSMØTE 16.MARS 2021

Valgnemnda har hatt tlf. møter og har bestått av Helge Øverås, Audun Kvalsvik og Odd Jarle Skjøberg.

Innstilling til styre. Leiar.....Stein Brubæk.....gjenvalg 1 år
medlem.....Bent K. Moen.....gjenvalg 2 år
medlem.....Vibeke Evensen.....ny 2år

medlem.....Kristian Ormset.....ikkje på valg
medlem.....Ingvild Hansen Nystad.....ikkje på valg

vara til styre 1. Marie Teigland.....1 år
2. Stine Leira Rist.....1 år
3. Kristin Sørheim.....1 år
4. Arne Andreassen.....1 år
5. Bodil Kjellaug Egset.....1 år

Revisorar Oddbjørn Reiten
Asbjørn Enge

Alle personar er forespurt og sagt ja.

Med helsing Helge Øverås- leiar valgnemnd.

ADRESSELISTE LOKALLAG

AVERØY BS :	ingrid.o.uthaug@himolde.no Ingrid Oline Uthaug , tlf. 938 56 874
RINDAL/SURNADAL BS:	per.oddbjorn@gmail.com ; Per Oddbjørn Røkkum , tlf. 943 24 105
FRÆNA BS:	bekomoen@frisurf.no Bent K Moen tlf.951 63 529
GJEMNES OG TINGVOLL BS:	reitanjo@gmail.com Jonny Reitan , tlf 959 62 547
HALSA BS:	tunvals@gmail.com Lars Olav Tunheim tlf. 909 41 191
NESSET BS:	tor.steinar.lien@gmail.com Tor-Steinar Lien tlf. 951 35 826
SYKKYLVEN BS:	nilss.drablos@gmail.com Nils Sigurd Drabløs tlf. 909 89 109
ULSTEIN/HAREID/HERØY/SANDE BS:	gunmar@mimer.no Gunmar Grimstad tlf. 957 87 862
VANYLVEN BS:	audun.kvalsvik@gmail.com Audun Kvalsvik tlf. 481 90 751
RAUMA/VESTNES BS:	seaindian2004@yahoo.no Helge Øverås , tlf 959 01 020
SMØLA BS:	alvestadgard@hotmail.no Asbjørg Kanestrøm tlf 922 86 793
VOLDA/ØRSTA BS:	johningen@gmail.com John Inge L. Bjøringsøy tlf 991 55 416
NORDDAL BS:	mhr@mimer.no Marit Rønneberg tlf. 994 13 868
AURE BS :	kristian@ormset.no Kristian Ormset tlf.928 67 402
FREI BS:	post@prestmyra.no Endre Hånde tlf. 416 64 775
SUNNDAL BS: (Kontaktperson)	k-oevrev@online.no Krister Øvrevik tlf. 913 10 204

KONTAKT FYLKESLAGET

Fylkesleiar: **STEIN A. BRUBÆK** stein359@gmail.com tlf. 915 63 259

Fylkessesekretær : **ELI K. AALBU SÆTHER** elikristin59@gmail.com tlf. 984 98 838

Rovviltkontakt:**TOR-STEINAR LIEN** tor.steinar.lien@gmail.com tlf. 951 35 826

Kontingentsatser for 2021 for medlemskap i Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Innmeldingsskjema og tabell for forholdet mellom produksjonsomfang og kontingentsatser for å finne ut hvilken kontingentsats du skal betale finner du på www.smabrukarlaget.no . Er du i tvil om hvilken kontingentsats du skal stå på, ta kontakt med lokallag eller fylkeslag der du bor eller sekretariatet på tlf:22005915/10. Du kan også sende e-post til medlem@smabrukarlaget.no hvis du har spørsmål rund dette.

1. Grunnkontingent (G) Kontingentsats kr. 970,- Støttemedlemskap, og for de med veldig liten produksjon.
2. Lav kontingent (L) Kontingentsats kr. 2250,-
3. Mellomkontingent (M) Kontingentsats kr. 3.650,-
4. Høy kontingent (H) Kontingentsats kr. 5420,-
5. Topp kontingent (T) Kontingentsats kr. 6.445,-
6. Verdiskapingsmedlem(V) Kontingentsats kr. 1.290,- Betales av medl. som ikke er dir. involvert i primærnæringen men som direkte eller indirekte har interesse og nytte av å støtte
7. Ungdomsmedlemskap (U) Kontingentsats kr. 645,- Betales av ungdom under 30 år uten landbruksproduksjon..
8. Andelslandbruk (A) Kontingentsats kr. 725,-

I tillegg kommer ekstrakontingent kr.100 til Møre og Romsdal bonde og småbrukarlag. De som melder seg inn etter 1.juli betaler halv kontingent første året.

De som melder seg inn etter 1. November betaler kontingent for påfølgende år.

-Er du ikkje medlem av Norsk bonde og småbrukarlag?

Du finn innmeldingsblankett på www.smabrukarlaget.no

**Takk til alle som har som har støtta arbeidet vårt
med annonsar i årsmeldinga!**